

مشهد الرضا^(۴)؛ قطب ظرفیت های چند بعدی دیپلماسی

اجلاس شورای وزیران سازمان اکو، آوردگاه بزرگ اقتصاد منطقه ای در جهان شهر برکت و کرامت است

بیست و هشتمین اجلاس شورای وزیران امور خارجه کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی (اکو) با حضور وزیر امور خارجه ایران و همتایانش در کشورهای عضو، طی دو روز گذشته در مشهد برگزار شد. اهمیت برگزاری این رویداد بین المللی در مشهد را وقتی بهتر درک می کنیم که بدانیم تاکنون سابقه نداشته است که اجلاسی در سطح وزرای خارجه ۹ کشور در مکانی به جز پایتخت برگزار شود. سازمان اکو محدود به فعالیت های اقتصادی نیست و فعالیت های آن شامل امور فرهنگی نیز می شود. از این رو است که می توانیم بگوییم در این چند روز مشهد قطب دیپلماسی چند بعدی بوده است. برای این که آگاه باشیم شهرمان میزبان چه رویداد مهمی بوده، بهتر است درباره این سازمان بیشتر بدانیم.

مشهد، دروازه تجارت با آسیای میانه

مشهد الرضا^(۴) قرار است ۱۲ و ۱۳ آذرماه میزبان نشست دوروزه شورای وزیران عضو اکو باشد که در عمل، بالاترین رکن تصمیم گیری و سیاست گذاری سازمان است. علاوه بر این، سازمان همکاری های اقتصادی اکو در سه سطح دیگر نیز جلسه تشکیل می دهد؛ نشست سران که هر دو سال یک بار برگزار می شود تا مسیر کلی سیاست گذاری اقتصادی مشترک را تعیین کند، شورای نمایندگان که نشست آن هر ماه در سطح سفرا و به میزبانی تهران برپا می شود و البته جلسه شورای برنامه ریزی منطقه ای که آن هم سالی یک بار در سطح رؤسای سازمان های برنامه ریزی تشکیل می شود و مأموریت دارد برنامه های عملی برای تحقق اهداف سازمان ارائه کند و نهادهای مشترک تشکیل دهد. بنابر اعلام سخنگوی وزارت امور خارجه، سید عباس عراقچی وزیر امور خارجه کشورمان، ریاست بیست و هشتمین نشست شورای وزیران عضو اکو در مشهد را برعهده دارد.

۵۵ میلیون نفر را در برمی گیرد که البته بخش قابل توجهی از این اقلیم نوپدید اقتصادی در ثروتمندترین مناطق دنیا از نظر ذخایر معدنی و انرژی قرار دارد. با این حساب، سازمان همکاری اقتصادی اکو وسعتی بیش از دو برابر اتحادیه اروپا و جمعیتی بیشتر از آن را پوشش می دهد.

با وجود چالش هایی که برخی کشورهای عضو از نظر زیرساخت ها و مسائل اقتصادی و فرهنگی دارند، اکو به عنوان یک نهاد اثرگذار منطقه ای شناخته می شود. زیرارزایی های اقتصادی ثابت می کند که با انتقال قدرت اقتصادی جهان از بلوک غرب به کشورهای شرق آسیا، سازمان اکو به کلید تعامل شرق و غرب تبدیل خواهد شد و به عنوان بازوی منطقه ای پیمان شانگهای، آبراه های حساس، شاهراه های ترانزیت و کریدور انرژی جهان را در کنترل خود خواهد داشت. افزایش تدریجی قدرت سازمان اکو بهانه ای شده است که در سال های گذشته کشورهای مثل ارمنستان، عراق، عمان و حتی برخی کشورهای حاشیه خلیج فارس برای عضویت در آن درخواست رسمی ثبت کنند.

۶ سال تعامل اقتصادی ملت ها

از زمان تأسیس سازمان اکو بیش از شش دهه می گذرد. نخستین بار به پیشنهاد ایران و با مشارکت پاکستان و ترکیه و پیش از انقلاب اسلامی، یک نهاد فراملیتی با عنوان سازمان همکاری عمران منطقه ای تشکیل شد تا شرایط لازم برای توسعه اقتصادی پایدار کشورهای عضو را تأمین کند. موانع موجود در مسیر تجارت مشترک را از بین ببرد و به موازات ارتقای منابع انسانی، زیرساخت های شبکه حمل و نقل و ارتباطات بین کشورهای را گسترش دهد. با این حال، پیروزی انقلاب اسلامی و آغاز جنگ تحمیلی باعث شد فعالیت این نهاد منطقه ای مدتی دچار وقفه شود. اما از سال ۱۳۶۴، سازمان همکاری عمران منطقه ای در کالبدی تازه با عنوان اکتدیدی حیات یافت و با فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، کشورهای آسیای میانه و حوزه قفقاز مانند افغانستان، ترکمنستان، تاجیکستان، ازبکستان، آذربایجان، قزاقستان و قرقیزستان نیز به آن ملحق شدند. امروزه این سازمان مشترک اقتصادی با عضویت ۱۰ کشور، قلمرو جغرافیایی بزرگی به وسعت بیش از ۸ میلیون کیلومتر مربع و جمعیتی حدود

مختصر و مفید درباره «اکو»

کشور	وسعت (Km ^۲)	جمعیت	شاخص رشد اقتصادی	تولید ناخالص داخلی (میلیون دلار)
ایران	۱,۶۲۸,۷۵۰	۸۴ میلیون نفر	۴/۸	۴۷۳,۰۹۱
پاکستان	۷۹۶,۰۹۵	۲۲۱ میلیون نفر	۵/۴	۲۸۲,۳۴۶
ترکیه	۷۸۳,۵۶۲	۸۵ میلیون نفر	۲/۸	۷۷۱,۳۵۵
افغانستان	۶۵۲,۸۶۴	۳۹ میلیون نفر	۱/۷	۲۰,۵۱۴
آذربایجان	۸۶,۶۰۰	۱۱ میلیون نفر	۱/۴	۴۶,۹۳۹
قزاقستان	۲,۷۲۴,۹۰۲	۱۹ میلیون نفر	۴/۱	۱۷۹,۳۴۰
ازبکستان	۴۴۸,۹۶۹	۳۴ میلیون نفر	۵/۱	۵۰,۵۰۰
ترکمنستان	۴۸۸,۱۰۰	۶ میلیون نفر	۶/۲	۴۰,۷۴۹
تاجیکستان	۱۴۲,۶۰۰	۱۰ میلیون نفر	۷/۱	۷,۵۲۳
قرقیزستان	۱۹۹,۹۴۹	۷ میلیون نفر	۳/۵	۸,۰۹۳